

U S N E S E N Í

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Olgy Římalové a soudců Mgr. Kateřiny Horákové a Mgr. Evy Dudové ve věci žalobce: **Strunal CZ, a.s.** se sídlem Petra Bezruče 730, 351 37 Luby, jednající akcionáři: Ing. Jan V., bytem xxx, Procuritas Investments Partners B.V., se sídlem 1076 EE Amsterdam, Fred Roeskestraat 123, The Netherlands, Philippe Haspeslagh, bytem 164 Avenue Kollere, B-1050 Brusel, Belgie, zastoupen JUDr. Tomášem Sokolem, advokátem se sídlem Sokolská třída 60, 120 00 Praha 2 proti žalovaným: **1) Ivana S.**, nar. xxxxx, bytem xxxxx, **2) Jiřina M.**, nar. xxxxx, bytem xxxxx, o zaplacení částky 7.302.320 Kč, o odvolání žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 9. 4. 2014, č. j. 50 Cm 280/2012 – 88,

t a k t o :

Usnesení soudu prvního stupně **se potvrzuje.**

O d ů v o d n ě n í :

Ing. Jan V., společnost Procuritas Investments Partners B.V., zahraniční právnická osoba, podnikající podle nizozemského práva, a Philippe Haspeslagh, občan Belgie označující se jako akcionáři držící podíl ve společnosti Struna Cz, a.s. (Ing. V. vlastní 4,7% základního kapitálu, Procuritas Investments Partners B.V. vlastní 18,75 % a Philippe Haspeslagh vlastní 7,8 % základního kapitálu) podali s odkazem na ustanovení § 182 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „obch. zák.“) jako zástupci uvedené společnosti žalobu na náhradu škody proti členům představenstva s tím, že porušili povinnost jednat s péčí řádného hospodáře.

Krajský soud v Plzni v záhlaví uvedeným usnesením nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků za podanou žalobu. Rozhodnutí odůvodnil tím, že na žalobce nelze pohlížet, ani přes tvrzenou špatnou finanční situaci, jako na nemajetného, neboť je vlastníkem značného množství nemovitostí, zapsaných v katastru nemovitostí u Katastrálního úřadu pro Karlovarský kraj, Katastrální pracoviště Cheb na listu vlastnictví č. 730 pro katastrální území Luby I a obec Luby. Specifičnost daného řízení pro postup dle § 138 o.s.ř. dle názoru soudu prvního stupně nelze zohlednit, neboť zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích ve znění pozdějších předpisů nepřiznává minoritním akcionářům automaticky osvobození žalobce právě v těchto případech, kdy žalobu podávají minoritní akcionáři. Je na nich, aby v případě, že žalobce nechce soudní poplatek uhradit sám, za něj tuto povinnost splnili a následně ho žalovali na vydání bezdůvodného obohacení. Soud prvního stupně dále uzavřel, že se nejedná o bránění v přístupu k soudu.

Žalobce podal v zákonné lhůtě proti shora uvedenému rozhodnutí soudu prvního stupně odvolání s tím, že minoritní akcionář je za předpokladu splnění zákonem stanovených podmínek oprávněn jednat jménem společnosti, podat tzv. derivativní žalobu, účastníkem řízení však zůstává společnost, byť za ni dle § 182 odst. 2 obch. zák. jedná ten, kdo žalobu podal, tedy minoritní akcionář, jenž je oprávněn činit výlučně procesní úkony, přičemž uhrazení soudního poplatku však není procesním právním úkonem, k tomuto je stále povinen účastník řízení, tj. společnost. Odvolatel, odkazuje na ustálenou judikaturu, má za to, že soud prvního stupně nesprávně odůvodnil své rozhodnutí s poukazem na skutečnost, že soudní poplatek může a má uhradit jiná osoba než účastník řízení, aniž by k tomu měla právní důvod. Co se týče majetkových poměrů, má za to, že tyto nejsou s ohledem na povahu derivativní žaloby relevantní. I kdyby společnost prosperovala, není zde záruka, že soudní poplatek zaplatí, není zde žádný právní nástroj, jak zajistit minoritnímu akcionáři právo na soudní ochranu deklarovanou zákonem, aniž by riskoval uhrazení nedobytné pohledávky za společnost. Obecně k osvobození od soudních poplatků nemusejí vést pouze majetkové poměry účastníka, Nejvyšší soud dovodil, že při rozhodování o osvobození od soudních poplatků soud přihlíží také k povaze uplatněného nároku a dalším podobným okolnostem. Odvolatel má za to, že právě předmětné specifikum řízení je natolik zásadní, že je na místě jej osvobodit od hrazení soudního poplatku, dále má za to, že napadeným rozhodnutím soud prvního stupně způsobil překážku v přístupu k soudu, neboť klade splnění povinnosti k tíži třetí osoby, nikoli účastníka řízení. Navrhoval, aby odvolací soud napadené usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že žalobce se osvobozuje od soudních poplatků.

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal odvoláním napadené usnesení soudu prvního stupně podle ustanovení § 212 o.s.ř., aniž by za tím účelem nařizoval jednání (ustanovení § 214 odst.2 písm. c) o.s.ř.), a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Podle § 138 odst. 1 o.s.ř. může soud přiznat účastníkovi z části osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka a nejde-li o svévolné nebo zřejmě neúspěšné uplatnění nebo bránění práva. Nerozhodne-li předseda senátu jinak, vztahuje se osvobození od soudních poplatků na celé řízení a má i zpětnou účinnost; přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou - li proto zvláště závažné důvody, toto rozhodnutí musí být odůvodněno.

V daném případě jde o specifickou situaci, kdy se žadatel o osvobození od soudních poplatků nedovolává majetkových poměrů, které by bránily zaplacení soudního poplatku, ale dovolává se samotné povahy sporu, jeho specifčnosti. Jde o tzv. akcionářskou žalobu, kterou podle § 182 odst. 2 ve spojení s § 181 odst.1 obch. zák. podali jménem společnosti akcionáři požadující po žalovaných co by členech představenstva náhradu škody. Pro účely tohoto řízení tito akcionáři jednají ve smyslu § 21 odst. 2 o.s.ř. za žalující společnost. Jim poplatková povinnost za podání žaloby nevznikla; poplatníkem je podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích ve znění pozdějších předpisů, žalující společnost (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2003, sp. zn. 29 Odo 871/2002).

Podle aktuálního výpisu z obchodního rejstříku společnosti Strunal CZ, a.s. je žalovaná č. 1 bývalým předsedou představenstva a žalovaná č. 2 bývalým členem představenstva. Akcionáři podávající jménem společnosti tzv. derivativní žalobu drží ve společnosti Strunal CZ, a. s. minoritní podíl. Aniž by odvolací soud v tomto okamžiku předjímal reakci společnosti na případnou výzvu k zaplacení vyměřeného soudního poplatku, jeví se za dané situace jako vysoce nepravděpodobné, že by společnost ze svých prostředků soudní poplatek za žalobu zaplatila. Nelze však přisvědčit úvaze soudu prvního stupně, že by

poplatek měli zaplatit sami akcionáři jako zástupci společnosti, jimž poplatková povinnost nevznikla, a následně by jej měli požadovat na společnosti jako bezdůvodné obohacení.

Při úvaze o možnosti realizace práva akcionáře podle § 182 odst. 2 obch. zák. je třeba zvažovat i důsledky plynoucí z nesplnění poplatkové povinnosti samotnou společností, což za ní jednající akcionář může stěžít ovlivnit. Zastavení řízení pro nezaplacení poplatku by vedlo k popření smyslu akcionářských žalob a k odepření práva garantovaného čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Zákon o soudních poplatcích na důsledky nezaplacení poplatku společností, za níž jedná akcionář, nepamatuje. Případy, kdy soud pro nezaplacení poplatku řízení nezastaví, jsou uvedeny v ustanovení § 9 odst. 4 písm. a) až d) zákona o soudních poplatcích. Soud prvního stupně s ohledem na nedostatek zákonné úpravy může nalézt v případě akcionářské žaloby směřující proti členům představenstva řešení v postupu právě podle § 9 odst. 4 uvedeného zákona. Povinnost zaplatit soudní poplatek pak soud uloží podle § 4 odst. 1 písm. i) uvedeného zákona s rozhodnutím soudu o věci samé. Za dané situace, odvolací soud v tomto řešení vidí cestu, jak neodepřít akcionáři právo podat jménem společnosti proti členům představenstva žalobu na náhradu škody. Jde v podstatě o řešení suplující mezeru v právní úpravě, avšak za situace, kdy lze aplikovat ustanovení § 9 odst. 4 zákona o soudních poplatcích, je toto zvolené řešení efektivnější, než do jisté míry účelové přiznání osvobození od soudních poplatků. Smyslem takového postupu je umožnit projednání tzv. derivativní žaloby, aniž by řízení bylo zastaveno pro nezaplacení soudního poplatku, nikoli vyhnutí se případné povinnosti společnosti poplatek zaplatit na základě rozhodnutí soudu v souvislosti s rozhodnutím ve věci samé, a tím i umožnění přístupu k soudu při respektování čl. 90 Ústavy a čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Proto lze s touto argumentací přisvědčit soudu prvního stupně, že pro aplikaci ustanovení § 138 odst. 1 o.s.ř. není důvod.

Vzhledem k výše uvedenému odvolací soud proto podle § 219 o.s.ř. usnesení soudu prvního stupně potvrdil.

P o u ě n í: Proti tomuto usnesení je dovolání přípustné jen za podmínek uvedených v ustanovení § 237 o.s.ř.; dovolání se podává do dvou měsíců od doručení usnesení k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím Krajského soudu v Plzni.

V Praze dne 17. února 2015

JUDr. Olga Ř í m a l o v á, v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
J. Kalousková